

«Surrian amo regordanzas da chatscha»

La Chasa Editura Rumantscha ha preschentà latin da chatscha dad auturas ed auturs rumantschs

DAD ANDREAS CADONAU / ANR

■ **Fantasias umoristicas e seriusas da passa 200 onns da 44 auturas ed auturs reunidas en ina publicaziun titulada per latin rumantsch da chatscha. In'ediziun procurada dad Annetta Ganzoni e preschentada la gievgia passada en il Museum d'art dal Grischun a Cuira da la Chasa Editura Rumantscha.** Per in'ediziun publicada en il dretg mument e preschentada en il dretg lieu ha la madra da la Chasa Editura Rumantscha, *Anita Capaul*, titulà la novissima publicaziun «Rumantsch e latin da chatscha». Preschentada en il dretg lieu la gievgia passada en il Museum d'art dal Grischun a Cuira che sa fatschenta actualmain cun la chatscha grischuna en atgna exposiziun. Il directur dal museum *Stephan Kunz* ha rendì attent a las numerusas publicaziuns litteraras e filosoficas inspiradas e sa fatschentadas cun la chatscha sur bleras culturas e linguas. In'inspiraziun ch'ha tutgà e fatschentà sur tschentaners er auturas ed auturs da lingua rumantscha. Perditga dat la schelta da texts rimnads da la romanista *Annetta Ganzoni* e publicgads en la novissima ediziun da la Chasa Editura Rumantscha. En tut ha la romanista zavrà 56 texts da 44 auturas ed

auturs en tut ils idioms e scrits è publicgads sur 200 onns. La collavuratura scientifica da l'Archiv litterar svizzer ha numnà sia lavur tar l'archiv sco ina buna funtauna da tschertgar texts ed ha menziunà divers sustegn tranter auter da l'autur *Leo Tuor*. Stentas ch'hajan pussibilità ina ritga raccolta da texts rumantschs inspirads da chatscha e chatschaders e per part scrits da chatschaders e chatschadras. Il pli vegl text deriva da Theodor de Castelberg, pli enconuscent nà da sias activitads politicas a la sava dal 18- sin il 19avel tschientaner. Sia chanzun da la chatscha bainprest 200 onns veglia tradescha tenor las explicaziuns da Ganzoni ils medems motifs per ir a chatscha enconuschents er en il temp contemporan. «Glir a catscha fa pilver, bein a biars in grond plisché, pudè ira leggion – ni è schulon», e sco finiziun: «Mintgin vul vè fatg da pli, ch'ins pudess schluppa dil ri.»

Il tscharescher tranter la corna

Cun latin da chatscha è tranter auter Otto Farrèr da Stierva sa fatschentà en ses text: «Rumantsch e lategn da tgatscha e catscheders». In part dal text prelegì la gievgia passada a chaschun da la vernissascha dad *Olivia Spinatsch*. Il tshiev cun il tscharescher tranter las cornas, te-

nor Ganzoni ina reinterpretaziun da l'autur surmiran nà dals enconuschents raquints d'aventura dal barun da Münchhausen. La maniera da scriver e da palesar dad auturas ed auturs tradescha bainquant da lur biografias linguisticas e da las tradiziuns litteraras cun las qualas els èn colliads, tradescha Ganzoni en sias notizias editorialas. Enramà musical-

main la preschentaziun da la litteratura rumantscha da chatscha ha il chantaatur *Linard Bardill*. Cun texts da *Men Rauch* che fan medemamain part da la nova ediziun da la Chasa Editura Rumantscha. «La bocca d'luf ais s-chüra. Ils blers chi guardan laint, vezzand la daintadüra, van sech in svanimaint.» Ils texts da Rauch nun han sulet intimà il chantaatur, ma-

bain era Ganzoni ch'ha resguardà diveras cuntribuziuns da l'autur oriund da Scuol. Ellas furman tenor las explicaziuns da la romanista il fil cotschen tras l'ediziun spartida en chapitels tematics sco «fadias e fortuna» da «fraudaders ed auters delinquents» e per exempel la «chatscha speziala». Las dunnas èn sa fatschentadas pli tard cun la chatscha, sco chatschadras ed auturas ubain sulet sco auturas, tranter quellas *Claudia Cadruvi*, *Flurina Badel*, *Pia Valär* e *Susanna Fanzun*. Dus texts derivants da Leo Tuor ed *Attilio Bivetti* èn vegnids scrits aposta per l'ediziun dal «Rumantsch e latin da chatscha». In'ovra amplifitgada cun detagliadas infurmaziuns davart ovra ed auturs. Las illustraziuns derivan da *Luca Pitsch* e la Chasa Editura Rumantscha envida ad ulteriuras preschentaziuns da «Rumantsch e latin da chatscha» ils 6 d'october a Segl, ils 2 da november a Domat als Dis da litteratura ed ils 17 da november a Rabius. E per finir or da la mort dal chatschader da Men Rauch: «In cling dad ün sain in vallada rebomba – in sia stüvetta ün'orma succomba. Seis sguard amo tira insü vers il munt, i's balchan las fodas sün vista e frunt. Ils seis planschan led. – Intant sün la fatscha surrian amo regordanzas da chatscha.»

Chatscha en la litteratura rumantscha rimnada dad Annetta Ganzoni e publicgada en ina nova ediziun da la Chasa Editura Rumantscha.

FOTO A. CADONAU